

GRONINGSE BURGEMEESTER BETROK VAN JODEN GEROOFDE WONING

door Chaya Brasz

Hubert van Blankenstein, die wij beter kennen als Chaim Even Zohar, schreef in december jl. een lange brief aan de gemeente Groningen onder de titel ‘Het huis waar mijn wieg niet mocht staan’.

Hij reageerde daarin op een rapport van enkele wetenschappers van de Rijksuniversiteit van Groningen die, in opdracht van de gemeente, onderzoek deden naar de manier waarop de stad was omgegaan met tijdens de bezetting '40-45 van Joden geroofd vastgoed: gebouwen, woonhuizen, landerijen. Wie zich in Nederland namens het Centraal Joods Overleg met dit onderwerp bezighoudt, is Ronny Naftaniel: "Een negentigtal gemeenten doet onroerend goed onderzoek of zij hebben dit al onderzocht. Alleen Den Haag heeft individuele claims gehonoreerd. Slechts enkele gemeenten weigeren een onderzoek te doen. In het totaal hebben de gemeenten tot nu toe zo'n vijftien miljoen euro aan collectieve plaatselijke Joodse doelen uitgekeerd." Het gaat dus om restitutie en veel geld.

Hubert van Blankenstein stoorde zich er aan, dat in het Groningse rapport slechts in één zin werd gerefereerd aan het drama dat zich na de oorlog heeft afgespeeld rond de woning aan de Kamplaan 8, die sinds 1934 eigendom was van zijn grootouders Hugo Serphos en Henriette Serphos-Menko. Alleen hun dochter, Jeanette Serphos overleefde de oorlog en was – inmiddels gehuwd met Tobias van Blankenstein – de enige erfgenaam. Ze was in de woning opgegroeid maar na de oorlog voorkwam de gemeente Groningen, dat het gezin Van Blankenstein er ooit mocht gaan wonen. In het rapport stond lakoniek dat ze opliepen tegen de regels van huisvesting van de gemeente. Zonder verdere toelichting. Vandaag de dag zijn het de drie kleinkinderen van de oorspronkelijke eigenaars, die zich

Onder het dak van dit gebouw bevonden zich twee villa's. De rechterhelft was Kamplaan 8, de woning van de familie Serphos vanaf 1934

hier mee bezig houden en het is een kolfje naar de hand van Hubert van Blankenstein, onderzoeksjournalist van beroep.

Heel in het kort: De woning werd in 1941 gevorderd door de gemeente Groningen, in opdracht van de bezetter ten behoeve van de Wehrmacht. Jeanette Serphos en haar moeder, die inmiddels weduwe was, moesten naar elders verhuizen. De moeder en broer van Jeanette bleken na de oorlog te zijn vermoord. De woning was in 1944 door de bezetter doorverkocht aan een NSB-er, die de Wehrmacht er in als gebruiker handhaafde. Deze Duitsers vluchtten pas vlak voor de bevrijding, waarna en er enkele maanden lang Canadese soldaten in zaten. Niets was logischer dan dat het gezin Van Blankenstein met een groeiend kindertal (uiteindelijk vier) toestemming zou krijgen de woning te betrekken, maar de gemeente Groningen zette de vordering van de woning voort en plaatste er, terwijl het huis werd beheerd door het Nederlands Beheersinstituut, een Rijksambtenaar in. Dat had vanwege de beschermde voorrangspositie van Rijksambtenaren grote gevolgen.

Hubert van Blankenstein bij de woning in maart 2022: "Het staat er nog zoals het was, alleen het huisnummer is in 10 veranderd."

Door het langzaam draaien van de molens van de restitutie, werd de familie Van Blankenstein-Serphos pas in 1951 officieel erkend als eigenaars van de woning. Ze kregen die dus terug met een Rijksambtenaar er in die huurbescherming genoot en konden er daardoor nog altijd niet zelf gaan wonen.

De nieuwe burgemeester Jan Tuin, die in 1951 aantrad, had een ambtswoning nodig. Hij slaagde er in 1952 in om de Rijksambtenaar te bewegen naar een andere woning te verhuizen. Dat deed hij echter niet voor de familie van Blankenstein, maar voor zichzelf. Hij schreef zichzelf al in als bewoner van de woning voordat de Rijksambtenaar er uit was. Ook de krant kondigde zijn verhuizing al ruim van te voren aan. Van een huurcontract is geen spoor.

Tobias van Blankenstein verklaarde over dit alles, dat de gemeente Groningen beslag had gelegd op deze mooie woning, die heel geschikt was voor hoge ambtenaren. De woning was gevorderd voor dat doel en de gemeente zette die vordering na de oorlog voort. Toen de burgemeester er uiteindelijk in was getrokken en ervoor zorgde dat de gemeente de woning als ambtswoning wilde kopen, zodat hij daar kon blijven wonen, hadden de Van Blankensteins geen keus meer. Toob en Jeanette van Blankenstein begrepen, dat hun gezin er wel eigenaar van was, maar nooit toestemming zou krijgen daar te gaan wonen. Een half jaar nadat de burgemeester in de woning trok besloten zij het dan maar aan de gemeente Groningen te verkopen. Dat gebeurde begin 1953 voor een prijs die – volgens recent onderzoek – ongeveer driekwart was van de werkelijke marktwaarde. Het was de burgemeester zelf die het koopcontract voor de gemeente kwam tekenen.

Het gaat nu om een hoog bedrag van – omgerekend naar de waarde van nu – ruim drie ton in euro's, waarvoor Hubert van Blankenstein mede in het belang van zijn twee zusters en in gezelschap van Ronny Naftaniel half maart een gesprek had met vertegenwoordigers van de gemeente Groningen en van het wetenschappelijk onderzoeksteam. Chaim Even-Zohar (Hubert): "Ik weet niet wat er uit komt. Mij gaat het vooral om de eer van mijn vader, die steeds heeft gezegd, dat door de gemeente beslag was gelegd op de woning en dat is nu gedegradeerd tot een "aanlopen tegen regels van huisvesting", terwijl men ontkent dat de woning gewoon gevorderd was en bleef. Daar zijn ze nu verder naar aan het zoeken. Maar volgens de regels van huisvesting van toen hadden wij het volste recht daar te mogen wonen: mijn wieg had daar dus echt moeten staan!"